

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania A. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w S. i G. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowo-akcyjnej w
S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Szczecinie
z udziałem zainteresowanego A.B.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 29 października 2025 r.,
skarg kasacyjnych odwołujących się Spółek od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Szczecinie z dnia 6 września 2024 r., sygn. akt III AUa 296/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżących spółek na rzecz organu rentowego
kwoty po 1.800 zł (tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego wraz z ustawowymi
odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia
zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
wyrokiem z 6 września 2024 r., III AUa 296/24, oddalił apelację odwołujących się
płatników składek A. sp. z o. o. w S. oraz G. sp. z o. o. spółki komandytowo –

akcyjnej w S. od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z 5 kwietnia 2024 r., VI U 439/23, którym oddalono odwołania spółek od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Szczecinie z 14 lutego 2023 r. ustalającej podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne dla zainteresowanego A.B., jako pracownika w A. sp. z o. o. w okresach i wysokościach wskazanych w decyzji.

Odwołujące się spółki zaskarżyły wyrok Sądu Apelacyjnego w całości tożsamymi skargami kasacyjnymi. Każda ze spółek wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołując się na art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W ocenie skarżących przyjęcie przedmiotowej skargi kasacyjnej do rozpoznania powinno nastąpić z uwagi na fakt, iż jest ona oczywiście uzasadniona wobec rażących naruszeń przez Sąd Apelacyjny przepisów prawa materialnego jak i procesowego, jakie legły u podstaw zaskarżonego wyroku skutkujących niezgodnym z prawem oraz poczuciem sprawiedliwości rozstrzygnięciem, które to uchybienia w niewątpliwy sposób wpłynęły na wynik przedmiotowej sprawy, a nadto ze względu na konieczność rozpatrzenia przez Sąd Najwyższy zarzutów naruszenia przez Sąd Apelacyjny przepisów prawa wskazanych w skardze kasacyjnej. W ocenie skarżących zaskarżony wyrok w płaszczyźnie jurydycznej oparty został w oderwaniu od oceny wpływu norm prawa ubezpieczeń społecznych będącego prawem publicznym na stan faktyczny sprawy i oparciu rozstrzygnięcia jedynie na *stricte* cywilistycznej instytucji obejścia prawa z art. 58 § 1 k.c. Ponadto zarówno Sądy obu instancji jak i ZUS zastosowały niedopuszczalną na gruncie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych konstrukcję „ostatecznego beneficjenta pracy wykonywanej przez ubezpieczonego”, w stosunku do podmiotu co do którego nie ustalono, że jest on płatnikiem składek ani pracodawcą, ani że były realizowane przepływy pieniężne pomiędzy nim i ubezpieczonym oraz zleceniodawcą z tytułu umów zleceń realizowanych przez ubezpieczonego a ustalono jedynie, że ta sama osoba jest współnikiem i akcjonariuszem w spółkach występujących w grupie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skarg do rozpoznania oraz zasądzenie od skarżących spółek na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą istotne okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c.

Co do przesłanki przedsądu, na którą powołały się skarżące spółki, tj. oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274;

z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Mając powyższe na względzie stwierdzić trzeba, że skarżący nie zdołali wykazać występowania w sprawie wskazanej we wniosku przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że pracodawca jest płatnikiem składek nie tylko w stosunku do tych osób, które wykonują na jego rzecz pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło z nim zawartej, ale również w stosunku do osób wykonujących na jego rzecz pracę w ramach takich umów cywilnoprawnych zawartych z osobą trzecią (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 11 maja 2012 r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117; z 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266; z 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, LEX nr 577824; z 22 lutego 2010 r., 259/09, LEX nr 585727 oraz uchwałę Sądu Najwyższego z 2 września 2009 r., II UZP 6/09 OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46). Ostatnio wykładni art. 8 ust. 2a ustawy systemowej Sąd Najwyższy dokonał w dwóch uchwałach z 26 sierpnia 2021 r., III UZP 3/21 (OSNP 2022 Nr 2, poz. 17) oraz (OSNP 2022 Nr 1, poz. 7).

W uchwale III UZP 3/21 przyjęto, że pojęcie „wykonuje pracę na rzecz pracodawcy”, o którym mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej obejmuje wykonywanie umowy zlecenia (innej umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy dotyczące zlecenia) zawartej przez pracownika z przedsiębiorcą

prowadzącym sprzedaż towarów jego pracodawcy (np. przez Internet), z którym przedsiębiorca ten powiązany jest osobowo lub kapitałowo, także wtedy, gdy zakres obowiązków wynikających z umowy zlecenia jest odmienny od obowiązków objętych umową o pracę, a miejsce wykonywania umowy zlecenia znajduje się poza miejscem świadczenia umowy o pracę". Z kolei w uchwale III UZP 6/21 stwierdzono, że "finansowanie przez pracodawcę w jakikolwiek sposób wynagrodzenia z tytułu świadczenia na jego rzecz pracy przez pracownika na podstawie umowy zawartej z osobą trzecią, przemawia za zastosowaniem art. 8 ust. 2a ustawy systemowej".

W uzasadnieniu tej ostatniej uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że problem rozliczeń między pracodawcą a osobą trzecią zatrudniającą jego pracowników w charakterze zleceniobiorców do wykonywania usług u tego pracodawcy nie był w ogóle brany pod uwagę jako przesłanka zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w tych stanach faktycznych, w których pracownik wykonywał jako zleceniobiorca te same czynności na rzecz pracodawcy co na podstawie umowy o pracę (zob. wyrok Sądu Najwyższego: z dnia 18 października 2011 r.; z dnia 6 lutego 2014 r., II UK 279/13, LEX nr 1436176; z 3 kwietnia 2014 r., II UK 399/13, LEX nr 1458679; z 23 września 2020 r., II UK 356/18, LEX nr 3106186; z 9 lipca 2020 r., LEX nr 3169294). Problem rozliczeń finansowych między pracodawcą a osobą trzecią nie miał żadnego znaczenia dla wykładni i zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, gdyż działania pracodawców w tych sprawach w sposób oczywisty były sprzeczne z celami, dla realizacji których wprowadzono do systemu prawnego omawiane unormowanie. U źródeł regulacji art. 8 ust. 2a ustawy systemowej legło dążenie do ograniczenia korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy (m.in. w zakresie reglamentacji czasu pracy) oraz uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tych umów (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 listopada 2021 r., III USKP 72/21, LEX nr 3305390). Pracownik wykonujący pracę na rzecz swojego pracodawcy na podstawie umów cywilnych zawartych z osobą trzecią podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik

(art. 8 ust. 2a ustawy systemowej) i na tym wyczerpuje się podleganie przez niego ubezpieczeniom społecznym. Również w wyroku Sądu Najwyższego z 9 listopada 2021 r., III USKP 72/21 (LEX nr 3305390), przyjęto, że "wynagrodzenie zleceniobiorcy, który za zgodą pracodawcy i przy częściowym wykorzystaniu jego sprzętu, wykonuje czynności na rzecz spółki, w której jego pracodawca ma dominujący pakiet udziałów, a zwłaszcza, której jedynym wspólnikiem jest pracodawca zleceniobiorcy, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne u pracodawcy w myśl art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, jeżeli czynności wykonywane na podstawie umowy zlecenia powodują jakąkolwiek korzyść dla pracodawcy". Ponadto, jak podkreślił Sąd Najwyższy w postanowieniu z 8 października 2020 r., III UK 376/19 (LEX nr 3146827), regulacja ustawy systemowej ma demotywować pracodawcę przed dodatkowym zatrudnianiem własnych pracowników w ramach umów cywilnoprawnych, a zwłaszcza przed procederem przekazywania ich innym podmiotom gospodarczym celem zawarcia z nimi umów cywilnoprawnych realizowanych na swoją rzecz. Cel ten leżał także u podstaw ekstensywnej wykładni art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, a zwłaszcza takiego rozumienia zwrotu "praca na rzecz pracodawcy", zgodnie z którym jest to każda praca, której rezultat "zawłaszcza" pracodawca w ostatecznym rozrachunku rezultat pracy wykonanej przez swego pracownika, bez względu na rodzaj wykonywanych czynności przez pracownika wynikających z umowy zawartej z osobą trzecią oraz niezależnie od tożsamości rodzaju działalności prowadzonej przez pracodawcę i osobę trzecią.

Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że w sprawie nie występują powołane przez skarżących przesłanki przedsądu, wobec czego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skarg kasacyjnych do rozpoznania. O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

[SOP]

